

स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल
Independent Power Producers' Association, Nepal

News Clips

www.ippan.org.np

कान्तिपुर

आयात-निर्यात हुने बिजुलीको युनिट दर तोकियो

१३२ केभी प्रसारण लाइनमार्फत हुने बिजुली आदानप्रदानको
मूल्य प्रतियुनिट ७.९८ भारु

कान्तिपुर संवाददाता (काठमाडौं)

नेपाल-भारत विद्युत् आदानप्रदान समिति (पावर एक्सचेन्ज कमिटी-पीईसी) बैठकले प्रसारणलाइनको सरचनाअनुसार आयात-निर्यात हुने बिजुलीको प्रतियुनिट दर तोकेको छ। यो मूल्य इन्डियन इनर्जी एक्सचेन्ज लिमिटेड (आईएक्स) को डे-अहेड र रियल मार्केटको तुलनामा सस्तो हुने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ।

मार्च ११ मा बसेको बैठकले सन् २०२४ को १३२ केभी प्रसारण लाइनमार्फत हुने बिजुली आदानप्रदानको मूल्य प्रतियुनिट ७.९८ भारु (१२ रुपैयाँ ७३ पैसा) तोकेको हो। उक्त मूल्य इन्डियन इनर्जी एक्सचेन्ज लिमिटेड (आईएक्स) को तुलनामा सस्तो पने प्राधिकरणका प्रवक्ता चन्दनकुमार घोषले बताए। 'आईएक्समा बिजुलीको मूल्य महँगो हुँदै छ। त्यसैले आईएक्सको तुलनामा यो सस्तो हो,' उनले भने। चाहिँएका बेला मात्र बिजुली आयात गरिने भएकाले यो मूल्य अहिलेको भारतीय बजारबाट लिइरहेको भन्दा सस्तो रहेको उनको भनाइ छ।

प्रसारणलाइनको क्षमताअनुसार विहारबाट साढे ३ सय मेगावाट र उत्तर प्रदेशबाट ८० मेगावाट बिजुली आयात गर्न सकिने घोषले जनाए। तर ती प्रदेशले प्रसारण सरचनाअनुसारको बिजुली दिन्छन्/दिँदैनन् भन्ने जानकारी छैन। विद्युत् आदानप्रदान सम्झौताबमोजिम प्राधिकरणले आवश्यक परेका बेला भारतको विहार, उत्तर प्रदेश र उत्तराखण्डबाट बिजुली आयात गर्दै आएको छ। अन्य दुई राज्यको तुलनामा प्राधिकरणले विहारबाट बढी बिजुली आयात गर्दै आएको छ।

विहारसँग कटैया (विहार)-कुशावा (नेपाल) र रक्सौल-परवानीपुर १३२ केभी प्रसारण लाइन जोडिएका छन्।

भारतको उत्तर प्रदेशसँग मैनाहिया (नेपाल)-सम्पतिया (न्यु नौतनवा, भारत) जोडिएको छ। बैठकले ३३ केभी प्रसारणलाइनमार्फत हुने बिजुली आदानप्रदानको मूल्य पनि तोकेको छ। बैठकले प्रतियुनिट दर ८.६५ भारु (१३ रुपैयाँ ८४ पैसा) तोकेको हो। नेपालले चाहेका बेला बिजुली लिने गरी नयाँ दर तोकिएको र यो भारततर्फ निर्यात गर्दा पनि लागू हुने प्राधिकरणले जनाएको छ।

आर्थिक वर्ष २०१९/२० का लागि तोकिएको दर त्यसपछिका वर्षमा पुनरावलोकन हुन सकेको थिएन। भारतले कोइलाको अन्तर्गोष्ठ्य भाउ बढेको देखाएर चार वर्षदेखि हरेक वर्ष ५.५ प्रतिशतले मूल्यवृद्धि गरेर विलिड पठाउने गरेको थियो। नेपालले त्यसलाई मानेको थिएन। मूल्यवृद्धिअनुसार भूक्तानी नगर्ने हो भने भारतले आदानप्रदानअन्तर्गत नेपाललाई बिजुली दिन नसकिने बताउँदै आएको थियो। अघिल्लो मसिरमा विहारबाट बिजुली निर्यातसमेत बन्द गरेको थियो।

प्राधिकरणले भारतबाट व्यापारिक रूपमा इन्डियन इनर्जी एक्सचेन्ज लिमिटेड (आईएक्स) को डे-अहेड बजारमा प्रतिस्पर्धामार्फत विद्युत् आदानप्रदान सम्झौता (पावर एक्सचेन्ज) र महाकाली सन्धिअन्तर्गतको बिजुली आयात गर्छ। व्यापारिक रूपमा ढल्केबर-मुजफ्फरपुर कसबोर्ड ४ सय केभी डबल सर्किट प्रसारणलाइनमार्फत भारतबाट बिजुली ल्याइरहेको छ। आईएक्सको डे-अहेड र रियल टाइम बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्दै नेपालले बिजुली खरिद गर्दै आएको छ। यसअनुसार खरिद गर्ने अघिल्लो दिन नै मूल्य र परिमाणसहित 'बिडिड' हुन्छ। यो बजारमा भाग लिन ०७८ वैशाखमा

नेपालले अनुमति पाएको थियो। पाँच वर्षको अनुमति हरेक वर्ष नवीकरण गर्नुपर्ने सतर्त छ।

हरेक वर्ष भारतले एक वर्षभरका लागि अनुमति नवीकरण गर्ने भए पनि यस पटक ३ महिनाका लागि मात्रै नवीकरण गरिदिएको छ। प्राधिकरणले ढल्केबर मुजफ्फरपुर अन्तरदेशीय प्रसारणलाइनबाट ६५० मेगावाट र टनकपुर प्रसारणलाइनबाट ५४ मेगावाट बिजुली ल्याउन अनुमति मागेको थियो। तर भारतले ढल्केबर मुजफ्फरपुरबाट ५०० मेगावाट र टनकपुरबाट ५४ मेगावाट ल्याउने अनुमति दिएको हो। भारतले सोलार आवार (विहान ६ देखि बेलुका ६ बजेसम्म) मात्रै बिजुली आयात गर्न दिने भएपछि प्राधिकरणले आन्तरिक स्रोतबाटै बिजुली माग धान्ने तयारी गरिरहेको छ।

जलाशय र अर्धजलाशययुक्त आयोजना पिक आवरमा मात्रै सञ्चालन गरी आन्तरिक बिजुलीको माग धान्ने गरी योजना बनाइरहेको प्राधिकरणले बताएको छ। मुलुकको एउटै जलाशययुक्त आयोजना कुलेखानीबाट क्यासकेडसहित एक सय ६ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्न सकिनेछ। चार सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोशी, एक सय ४४ मेगावाटको कालीगण्डकी, ६९ मस्याङ्दी, ७० मेगावाटको मध्य-मस्याङ्दी, २२ मेगावाटको चिलिमे र ३० मेगावाटको चर्मेलिया जलविद्युत् आयोजनालाई अर्धजलाशययुक्त सञ्चालन गर्न सकिनेछ। 'जलाशययुक्त कुलेखानी र अन्य अर्धजलाशययुक्त आयोजनालाई पिकआवरमा सञ्चालन गरेर बिजुलीको माग धान्ने तयारी गरिरहेका छौं,' प्राधिकरणका प्रवक्ता घोषले भने, 'जुनसुकै बेला हामीले विहार, उत्तर प्रदेशबाट पनि बिजुली आयात गर्न सक्छौं।'

annapurnapost.com

अन्नपूर्ण पोस्ट

तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुड 'ब्रेक थ्रु' मुख्य सुरुड 'ब्रेक थ्रु'

अन्नपूर्ण | काठमाडौं

निर्माणधीन १४० मेगावाट जडित क्षमताको जलाशययुक्त तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुड 'ब्रेक थ्रु' (छिचोलिएको) भएको छ। ऊर्जा, जलश्रोत तथा सिंचाइ सचिव गोपालप्रसाद सिग्देल र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक एवं तनहुँ हाइड्रोपावर सञ्चालक समितिका अध्यक्ष कुलमान घिसडले आइतबार संयुक्त रूपमा स्थल दबाएर विस्फोट गराएपछि मुख्य सुरुड 'ब्रेक थ्रु' भएको हो।

श्रीषिङ गाउँपालिका-१ र व्यास नगरपालिका-५ को सिमाना भएर बग्ने सेती नदीको पानीलाई प्रयोग गरी आयोजना निर्माण भइरहेको छ। आयोजनाको प्याकेज-२ अन्तर्गत जलाशयको मुहान (इनटेक) बाट सुरु भई पेनस्टक पाइप रहने स्थानसम्मको १४ सय ९३ मिटर लामो सुरुड 'ब्रेक थ्रु' छ। मुख्य सुरुडको व्यास ७.४ मिटर रहनेछ। अब मुख्य सुरुडको कन्क्रिट लाईनिङ गरिने छ। मुख्य सुरुडबाट गएको पानीलाई २ सय १३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत भूमिगत विद्युत्गृहमा खसाली विद्युत् उत्पादन गरिनेछ।

सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' गर्न आयोजित समारोहमा सचिव सिग्देलले धेरै समयको अन्तरालपछि बन्न लागि रहेको जलाशययुक्त आयोजनाको हालको प्रगति आफुले सोचेभन्दा राम्रो रहेको बताए। सुकखायामको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुलन हटाउन जलाशययुक्त प्रकृतिको तनहुँ आयोजनाको ठूलो योगदान र सहयोग रहने उनले बताए।

उनले आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादनपछि प्राप्त हुने बहाव र मादी नदीको पानीलाई प्रयोग गरी तल्लो तटीय क्षेत्रमा विकास गर्न लागिएको १२६ मेगावाटको तल्लो सेती जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण छिट्टै अगाडि बढाउने बताए।

मुख्य संरचनालाई तीन प्याकेजमा विभाजन गरी निर्माणधीन आयोजनाको समग्र भौतिक प्रगति ५४ प्रतिशत रहेको छ। समग्र निर्माण २०८३ असारभित्र (सन् २०२६ मे) सक्ने लक्ष्य राखिएको

आयोजनाको बहाव र मादी नदीको पानीलाई प्रयोग गरी तल्लो तटीय क्षेत्रमा १२६ मेगावाटको तल्लो सेती जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण गरिने।

सुकखायामको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुलन हटाउन जलाशययुक्त प्रकृतिको आयोजनाको ठूलो योगदान र सहयोग रहने।

छ। प्याकेज-१ अन्तर्गत मुख्य बाँध निर्माणका लागि जग खन्ने र बाँध निर्माण अर्बिधसम्मका लागि नदी फार्काउनका लागि करिब ४० मिटर अग्लो अस्थायी कन्क्रिट बाँध निर्माण कार्य धमाधम भइरहेको छ।

आगामी असार दोस्रो साताभित्र जग खन्ने कार्य सम्पन्न गरी त्यसपछि जुलाई २४ बाट मुख्य बाँधको जग निर्माण सुरु गर्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको छ। प्याकेज-१ को समग्र भौतिक प्रगति २९ प्रतिशत रहेको छ।

प्याकेज-१ अन्तर्गत १ सय ४० मिटर अग्लो बाँध निर्माणका लागि सोड दा कर्पोरेसन, भियतनाम-कालिका कन्स्ट्रक्सन नेपाल जेभीले गरिरहेको छ।

आयोजनाको सुरुङ, विद्युत् गृह निर्माण र हाइड्रोमैकानिकल तथा इलेक्ट्रोमैकानिकल उपकरण आपूर्ति, जडान तथा सञ्चालनलायतका प्याकेज-२ को निर्माण कार्य सिनो हाइड्रो कर्पोरेसन, चोन्ले गरिरहेको छ। भूमिगत विद्युत्गृह खन्ने कार्य सम्पन्न गरी कन्क्रिट स्विज्यार्ड निर्माण, पेनस्टक तथा विद्युत् गृहमा रहने उपकरण जडानलायतका कार्यहरू भइरहेका छन्। टेलरेस निर्माण सम्पन्न भएको छ। यस प्याकेजको समग्र भौतिक प्रगति करिब ५५ प्रतिशत छ।

प्याकेज-३ अन्तर्गत दमौलीबाट

चितवनको भरतपुरसम्म २२० केभीको डबल सर्किट प्रसारण लाइन निर्माणका केईसी इन्टरनेसनल भारतले गरिरहेको छ। ३४.७ किमि प्रसारण लाइनमा पर्ने ९४ मध्ये ७६ टावरको जग हालिएको छ भने ६२ वटा खडा गरिएको छ। यस प्याकेजको समग्र निर्माण प्रगति ७२ प्रतिशत रहेको छ।

आयोजनाको सामाजिक विकास कार्यक्रमअन्तर्गत तनहुँ जिल्लामा विद्युत्करण गर्नका लागि प्राधिकरणको आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालयमार्फत तनहुँ ग्रामीण विद्युत्करण तथा वितरण प्रणाली सुदृढीकरण परियोजना सम्पन्न भएको छ।

यसअन्तर्गत स्थानीय रूपमा विद्युत् आपूर्तिका लागि शिरिङ गाउँपालिका-४ र बन्दीपुर गाउँपालिका-६ मा ३३/११ केभीका दुई सबस्टेसन निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ। उक्त सबस्टेसनसम्म विद्युत् पुऱ्याउनका लागि ३३ केभी लाइन निर्माण गरिएको छ। तनहुँ जिल्लाको विद्युत् आपूर्तिलाई पुर्याउन,

भरपर्ने र गुणस्तरीय बनाउन ट्रांसफर्मर जडान र ११ केभी लाइन निर्माण गरिएको छ। सामुदायिक विकास कार्यक्रमअन्तर्गत आयोजना प्रभावित क्षेत्रमा हालसम्म शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सडक, नदी तटबन्ध निर्माणलायतका गरी ५६ परियोजना सम्पन्न भएका छन्। सात परियोजना निर्माणधीन छन्। आयोजना प्रभावितको जीविकोपार्जन तथा आयाआर्जन वृद्धिका लागि सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरिएको छ।

कम्पनीको पुँजी संरचना तथा वित्तीय व्यवस्थापन आयोजनाको कुल लागत (प्रसारण लाइन, ग्रामीण विद्युत्करण तथा निर्माण अर्बधिको ब्याजसमेत) ५० करोड ५० लाख अमेरिकी डलरका लागि एडिबीले १५ करोड, जापान अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोग (जाइका)ले १८ करोड ४० लाख, युरोपियन लगानी बैकले ८ करोड ५० लाख र नेपाल सरकार/नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले ८ करोड ६० लाख डलर बेहोर्ने गरी वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ।

तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु'

तनहुँ चैत १८ (नागरिक)- ऋषिङ गाउँपालिका-१ र व्यास नगरपालिका-५को सीमाना भएर बग्ने सेती नदीको पानी प्रयोग गर्ने गरी निर्माणधीन १४० मेगावाट जडित क्षमताको जलाशययुक्त तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' (छिचोलिएको) भएको छ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ सचिव गोपालप्रसाद सिपेल र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक एवम् तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेड सञ्चालक समितिका अध्यक्ष कुलमान धिसिङले आइतबार संयुक्त रूपमा स्विच दबाएर बिस्फोट गराएपछि मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' भएको हो। आयोजनाको प्याकेज-२ अन्तर्गत जलाशयको मुहान (इन्टेक)बाट सुरु भई पेनस्टक पाइप रहने स्थानसम्मको १४९३ मिटर लामो सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' भएको छ। मुख्य सुरुङको व्यास ७.४ मिटर रहने छ। अब मुख्य सुरुङको कन्क्रिट लाइनिङ गरिने छ। मुख्य सुरुङबाट गएको पानीलाई २१३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत भूमिगत विद्युत्गृहमा

खसालेर विद्युत् उत्पादन गरिने छ।

सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' गर्न आयोजित समारोहमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ सचिव सिपेलले धेरै समयपछि बन्न लागिरहेको जलाशययुक्त आयोजनाको हालको प्रगति आफूले सोचेभन्दा राम्रो रहेको र मुख्य बाँध निर्माण समयमै सम्पन्न गर्न सम्बन्धित सबैलाई आग्रह गरे।

'कुलेखानीपछि बन्न लागेको जलाशययुक्त आयोजनाको अनुभवले दुधकोसी, नलागाड, बुढीगण्डकीजस्ता जलाशययुक्त आयोजना विकास गर्न निर्देश गर्दै थप विश्वास दिलाएको छ, आयोजना तोकिएको समयमा सम्पन्न हुनुपर्छ,' उनले भने।

सुर्खायामको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुलन हटाउन जलाशययुक्त प्रकृतिको तनहुँ आयोजनाको दूलो योगदान र सहयोग रहने उल्लेख गर्दै प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक धिसिङले तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न सबै पक्ष जिम्मेवार भएर लाग्नुपर्ने बताए।

विकास गर्न निर्देश गर्दै थप विश्वास दिलाएको छ, आयोजना तोकिएको समयमा सम्पन्न हुनुपर्छ,' उनले भने।

सुर्खायामको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुलन हटाउन जलाशययुक्त प्रकृतिको तनहुँ आयोजनाको दूलो योगदान र सहयोग रहने उल्लेख गर्दै प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक धिसिङले तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न सबै पक्ष जिम्मेवार भएर लाग्नुपर्ने बताए।

अयोजनाको प्रवर्धक तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडका प्रबन्ध-सञ्चालक किरणकुमार श्रेष्ठ र आयोजनाका निर्मित प्रमुख श्यामजी भण्डारीले निर्माण प्रगति, बेहोरिहेका समस्यालगायतका विषयमा जानकारी गराएका थिए।

मुख्य संरचनाहरूलाई तीन प्याकेजमा विभाजन गरी निर्माणधीन आयोजनाको समग्र भौतिक प्रगति ५४ प्रतिशत रहेको छ। समग्र निर्माण २०८३ असारभित्र (सन् २०२६ मे) सकने लक्ष्य राखिएको छ। प्याकेज-१ अन्तर्गत मुख्य बाँध निर्माणका लागि जग खने र बाँध निर्माण अवधिसम्मका लागि नदी फर्काउन करिब ४० मिटर अग्लो अस्थायी कन्क्रिट बाँध (कफर ड्याम) निर्माण कार्य धमाधम भइरहेको छ।

आगामी असार दोस्रो साता (मे २०२४) भित्र जग खने कार्य सम्पन्न गरी त्यसपछि जुलाई २०२४ बाट मुख्य बाँधको जग निर्माण कार्य सुरु गर्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको छ। प्याकेज-१ को समग्र भौतिक प्रगति २९ प्रतिशत रहेको छ।

मुख्य बाँध निर्माणका लागि जग खने र बाँध निर्माण अवधिसम्मका लागि नदी फर्काउन करिब ४० मिटर अग्लो अस्थायी कन्क्रिट बाँध (कफर ड्याम) निर्माण कार्य धमाधम भइरहेको छ।

आगामी असार दोस्रो साता (मे २०२४) भित्र जग खने कार्य सम्पन्न गरी त्यसपछि जुलाई २०२४ बाट मुख्य बाँधको जग निर्माण कार्य सुरु गर्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको छ। प्याकेज-१ को समग्र भौतिक प्रगति २९ प्रतिशत रहेको छ।

धिसिङले आइतबार संयुक्त रूपमा स्विच दबाएर बिस्फोट गराएपछि मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' भएको हो। आयोजनाको प्याकेज-२ अन्तर्गत जलाशयको मुहान (इन्टेक)बाट सुरु भई पेनस्टक पाइप रहने स्थानसम्मको १४९३ मिटर लामो सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' भएको छ। मुख्य सुरुङको व्यास ७.४ मिटर रहने छ। अब मुख्य सुरुङको कन्क्रिट लाइनिङ गरिने छ। मुख्य सुरुङबाट गएको पानीलाई २१३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत भूमिगत विद्युत्गृहमा

प्रसारण लाइन नबन्दा खानीखोला जलविद्युत् निर्माणमा ढिलाइ

हरिप्रसाद शर्मा
काठमाडौं, चैत १८

खोलाखाना निर्माणधीन ३० मेगावाट क्षमताको खानीखोला जलविद्युत् आयोजना निर्माण कार्य ढिला हुँदै गएको छ। सिंगदोदेखि आयोजनाको विद्युत् गृह (पावरहाउस) सम्म पुग्ने १६ किलोमिटर लम्बाइको प्रसारण लाइन नबन्दा

जलविद्युत् आयोजना निर्माण कार्य ढिला भएको हो। हालसम्म ९३ प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको खानीखोला जलविद्युत् आयोजनाका इन्जिनियर लक्ष्मीप्रसाद जोशीले बताए। बाढी, पहिरो र स्थानीयको अवरोधका कारण प्रसारण लाइन निर्माण अघि नबन्दा त्यसको प्रत्यक्ष असर आयोजनामा परेको उनले

बताए। सो खण्डमा ५९ वटा टावर गाढ्नुपर्नेमा हालसम्म ४३ वटा मात्र टावर गाडिएको छ। बाँकी टावर निर्माणको काम लामो समयदेखि अघि बढ्न नसकेको उनले बताए। प्रसारण लाइनको 'राइट अफ वे' गौरीशंकर क्षेत्रभित्र पर्ने हुँदा त्यसक्षेत्रमा टावर निर्माणलगायतका काम अघि बढ्न सकेको छैन। प्रसारण लाइन भने फिन लाइफ इन्जिनियर प्रवर्द्धन गरिरहेको छ।

'गौरीशंकर क्षेत्रमा पर्ने भएकाले त्यस क्षेत्रमा रूख काट्ने अनुमति नपाउँदा प्रसारण लाइन केही सुस्त भएको छ,' जोशीले भने, 'कहिले बाढी, पहिरो, कहिले बाटो अवरोध र स्थानीयको अवरोधका कारणले पनि आयोजना प्रभावित भइरहेको छ।'

जोशी क। अनुसार त्यसक्षेत्रमा ८/१० वटा रूख काट्नुपर्ने छ। प्रसारण

लाइन निर्माण अनुमति नपाउँदा पनि रूख कटानमा उस्तै समस्या छ। गौरीशंकर गाउँपालिका-७ मा निर्मित उक्त जलविद्युत् परियोजना भने निर्माणको अन्तिम चरणमा छ।

चालु आर्थिक वर्षभित्रै सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको आयोजनामा भूमिगत सुरुङमार्गमा लाइनिङ, पेनस्टक पाइप जडान, भौतिक साफ्ट जडानलगायतका काम बाँकी छन्। प्रसारण लाइन संरचना तयार भएको खण्डमा आउँदो २०८१ असारभित्र सो जलविद्युत् आयोजनाबाट व्यावसायिक रूपमा विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाको लक्ष्य छ।

यसअघि २६०० मिटर लम्बाइको भूमिगत सुरुङमार्गको 'ब्रेक थ्रु' भएको थियो। जलविद्युत् आयोजनाको सिभिल र इलेक्ट्रो मेकानिकलको काम भारतीय कम्पनीले गरिरहेको छ।

कम्पनीले सिभिलतर्फ सोतनी निर्माण कम्पनी, हाइड्रो मेकानिकलतर्फ साइड हाइड्रो र इलेक्ट्रो मेकानिकलतर्फ एन्ड्रु हाइड्रो/निचन इन्जिनरी संयुक्त अग्रम (जेभी) मा काम गरिरहेको छ।

२०८० असोजभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने पछिल्लो समयसीमा भए पनि बाढी, पहिरो र प्रसारण लाइनको समस्याले आयोजना निर्माण अघि लम्बिँदै

LUBRICANTS

गएकोले लागत पनि बढ्ने देखिएको छ।

आयोजनाका इन्जिनियर जोशीका अनुसार आयोजना सम्पन्न हुँदासम्म प्रतिमेगावाट अनुमानित लागत साढे १८ करोड पुग्ने अनुमान आयोजना लाइन्सको छ। निर्माणको ढिलाई र सुरुवातले आयोजनाको लागत पनि बढ्ने देखिएको छ।

कुल साढे चार अर्ब लागत अनुमान गरिएको आयोजना निर्माणको सुरुवाती अवस्थामा कोरोना महामारीका कारण पनि निर्माण कार्य अवरोध हुन पुग्यो। फलस्वरूप, आयोजना निर्माण सम्पन्न गर्ने बेलासम्म लागत बढेर साढे पाँच अर्ब रूपैयाँ पुग्ने अनुमानित जनाएको छ। आयोजनाका इन्जिनियर जोशीका अनुसार आयोजना सम्पन्न हुँदासम्म प्रतिमेगावाट अनुमानित लागत साढे १८ करोड पुग्ने अनुमान छ।

हामी मौल्य, राष्ट्रको पत्रिका

गौरवापत्र

सर्व पत्रिका प्रकाशन सर्व पत्रिका प्रकाशन । सर्व पत्रिका प्रकाशन सर्व पत्रिका प्रकाशन ।

हरित ऊर्जामा नयाँ अध्याय

हाइड्रोजनबाट चल्यो कार

गौरव मौल्य - डा. विराजसिंह थापा

काठमाडौं विरवाविद्यालय, धुलिबेनिया रहेको हाइड्रोजन रिफ्युइलिंग स्टेशन र हाइड्रोजनबाट चल्ने कार । आइतबार हाइड्रोजन भरिने मो कार सडकमा गुडहाएको थियो ।

गौरवकन्त्र दूबेदी केदार विमलिसमा
काठमाडौं/कन्त्र, वीर १८ गते

नेपालमा उत्पादित हाइड्रोजनबाट पहिलो पटक सवारीसाधन सञ्चालनमा आएको छ । देशभरि उत्पादित हाइड्रोजन इन्भन कारमा भरिने धुलिबेनिसमा सञ्चालनमा ल्याइएको हो ।

काठमाडौं विरवाविद्यालय (केयु) ले काठमाडौं धुलिबेनिसमा आफ्नै परिसरमा हाइड्रोजन रिफ्युइलिंग स्टेशन निर्माण गरी हाइड्रोजन इन्भनसञ्चालन कारमा आइतबार हरित हाइड्रोजन भरिने गुडहाएको हो । इलेक्ट्रोलाइसिस पद्धतिमार्फत पानी खण्डितकरणी गरी हाइड्रोजन उत्पादन गरिन्छ । उत्पादित हाइड्रोजन करिव दुई दिनसम्म भण्डारण गर्न सकिन्छ । अहिले करिव ४० देखि ४५ युनिट विद्युत् खपत गरी १० लिटर पानी खण्डितकरणी गरी दुई किलो हाइड्रोजन उत्पादन गरिएको छ ।

नेपालमा हरित हाइड्रोजनबाट अध्ययन तथा परीक्षण कार्य गर्ने उद्देश्यले स्थापित केयुको गिन हाइड्रोजन ल्याबको नेतृत्वमा उक्त कार्य सम्पन्न गरिएको हो । हाइड्रोजन ल्याबको प्रमुख सहआध्यक्ष डा. विराजसिंह थापाको नेतृत्वको चार जना इन्जिनियरको प्रत्यक्ष महतमा यो कार्य सम्पन्न गरिएको हो । यसका लागि नेपाल आयल निगमले केयुलाई षेड करिडो सौपेर उपलब्ध गराएको थियो । त्यसबाट ३३ हजार अमेरिकी डलर (करिव ४४ लाख रूपैयाँ) को कार किनिएको र एक करिडो ३० लाख रूपैयाँको लागतमा रिफ्युइलिंग सेन्टर स्थापना गरिएको हो ।

कारिवासीको हुडलाई कम्मरीले निर्माण गरेको हाइड्रोजनले चल्ने कार (पेट्रोलले हुने) ल्याबको थियो । केयुले ३०-३५ सटा हाइड्रोजन गाडीलाई रिफ्युइलिंग गर्न सकिने गरी हाइड्रोजन रिफ्युइलिंग सेन्टर स्थापना गर्न पाइएकै भन्ने कुरा तयार गर्ने योजना अगाडि बढाइएको छ ।

परीक्षण सम्पन्न भएको रिफ्युइलिंग स्टेशनका उपकरण हाइड्रोजन ल्याबको डिजाइन अनुरूप कोटियामा तयार पारिएको थियो भने जानकारी दिनुभयो । 'तयारी अवस्थाको रिफ्युइलिंग स्टेशन पनि पाइएकै तर हामीले जान आउनेका हिसाबले स्टेशनको डिजाइन गरी कोटियामा एसेम्बल गरी नेपाल ल्याएका हो । अब यो जान तथा परीक्षणका

• यो स्टेशनमा दैनिक दुई किलो हाइड्रोजन उत्पादन हुन्छ । त्यति इन्भनबाट एउटा कार दुई सय किलोमिटर गुड्छ ।

• करिब ४४ लाख रूपैयाँमा कार किनिएको हो भने एक करिडो ३० लाख रूपैयाँको लागतमा रिफ्युइलिंग सेन्टर स्थापना गरिएको हो ।

आधारमा पुगी तथा व्यावसायिक रूपमा हाइड्रोजन रिफ्युइलिंग स्टेशन निर्माण गर्न हामी सक्षम भएका छौं । उहाँले भन्नुभयो ।

केयुमा स्थापित यो स्टेशनमा दैनिक दुई किलो हाइड्रोजन उत्पादन हुन्छ । त्यति इन्भनबाट एउटा कार दुई सय किलोमिटर गुड्छ । त्यति इन्भनबाट एउटा कार दुई सय किलोमिटर गुड्छ । त्यति इन्भनबाट एउटा कार दुई सय किलोमिटर गुड्छ । त्यति इन्भनबाट एउटा कार दुई सय किलोमिटर गुड्छ ।

उहाँले भन्नुभयो, "हाइड्रोजन उत्पादन गर्नेदोस्रो उत्पादित हाइड्रोजनको भण्डारण र त्यसलाई गाडीमा भर्नेसम्मको सबै प्रणाली निर्माण तथा सञ्चालन सम्पन्न भएको छ । विरवा विद्यालय हाइड्रोजन उत्पादनदेखि खपतसम्मका प्रविधिको जडानमा हामी सफल भएका छौं । अब यो जान, लिफ्टलाई व्यावसायिक प्रयोजनमा प्रयोग गर्नसक्ने राज्य, निजी क्षेत्र तथा अन्य संस्थासँगको निकटवर्ती अन्तर्गत हुनु जरुरी छ ।

थापाको अनुसार अब नेपालमा हरित हाइड्रोजनको सम्भावना र पर्याप्त मात्राकावालाको चालने कन्ट्रीक्ल गर्न हाइड्रोजन कार नै विभिन्न स्थानमा चलाउने गरी प्रयत्नकायमा गरिबिधि हुने छ । नेपालमा हाइड्रोजन उत्पादनको सम्भावना अध्ययन, प्रविधिको जान आउने तथा विस्तार, बजारीकरणलागतका गतिविधिको लागि नेपाल आयल निगम र केयुबीच सम्झौता भएको थियो । योही कारिकाय अन्तर्गत यो काम सम्पन्न भएको हो ।

सरकारले नेपालमा हाइड्रोजन उत्पादन तथा बजारीकरणलागतका सबै विषयमा नीतिगत व्यवस्था गर्न गिन हाइड्रोजन नीति यति वर्ष तय

» कौडी पृष्ठ २ मा

हाइड्रोजनबाट...

गरेको छ । यो नीतिमा गिन हाइड्रोजन र यसको सहउत्पादन उत्पादन गर्ने उद्योग स्थापना र लगानी प्रोत्साहन गर्ने निश्चित अवधिका लागि आयकरमा छुट दिने नीति सरकारको छ ।

त्यस्तै यस्ता उद्योग स्थापना गर्न आवश्यक उपकरण आयात गर्दा लाग्ने भन्सार दररु र महसुलमा सहूलियत प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था गर्नेसमेत नीतिमा उल्लेख छ । यस्ता उद्योगलाई मूल्य अभिवृद्धि कर (म्याट), अन्तःशुल्कलगायत छुट दिन सकिनेसमेत नीतिमा उल्लेख छ । यसै गरी यस्ता उद्योगलाई सहूलियतपूर्ण दरमा विद्युत् उपलब्ध गराउन सकिने र छुट्टै विद्युत् आयोजना नै विकास गरी विद्युत् आफै खपत गर्ने भएमा विद्युत् नेपल्समा समेत छुट दिने व्यवस्था नीतिमा छ ।

नीतिगत व्यवस्था भए पनि हाइड्रोजन ऊर्जाको नियामकीय निकाय, यसको उत्पादन, भण्डारण व्यावसायिक खपतलगायतका गतिविधि लाई एन, नियम तथा कार्यविधि तय गर्न भने बाँकी नै छ ।

मल कारखानाबारे पनि अध्ययन

थापाका अनुसार केयुले वागमती र कोशी प्रदेशमा हरित हाइड्रोजनमार्फत दुई/दुई लाख मेट्रिक टन रासायनिक मल उत्पादन गर्ने सम्भावनासहितको डिजाइन प्रतिवेदन पनि बुझाएको छ । सो प्रतिवेदनका आधारमा प्रदेश सरकारले चाहना राखेमा विन्तुत् आयोजना प्रतिवेदन बनाउने र रासायनिक मल कारखाना निर्माणमा पनि अगसर हुन सक्ने थालेला बनाउनेभन्ने भयो ।

राजधानी

तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङको 'ब्रेक थ्रु'

२०८३ साल असारबाट बिजुली उत्पादन

पूर्णमत्त दुवाल/राजधानी

काठमाडौं

२०८३ असारभित्र सम्पन्न हुने लक्ष्य लिइएको तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको सुरुङको ब्रेक थ्रु भएको छ। रिमिड गाउँपालिका-१ र व्यास नगरपालिका-५ को सिमाना भएर बग्ने सेती नदीको पानीलाई प्रयोग गरी निर्माणाधीन आयोजनाको प्याकेज-२ अन्तर्गत जलाशयको मुहान (इनटेक)बाट सुरु भई पेनस्टक पाइप रहने स्थानसम्मको १४९३ मि. लामो सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' गरिएको हो।

५० करोड ५० लाख अमेरिकी डलरको लागतमा निर्माण भइरहेको सो आयोजनाबाट १ सय ४०

मेगावाट बिजुली उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिइएको छ। मुख्य सुरुङको व्यास ७ दशमलव ४ मिटर रहने र अब मुख्य सुरुङको कंक्रीट लाइनिङ गरिने बताइएको छ। मुख्य सुरुङबाट गएको पानीलाई २ सय १३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमापरेत भूमिगत विद्युत्ग्राहमा खसाली विद्युत् उत्पादन गरिने आयोजनाले जनाएको छ।

नेपालमा कुलखार्नपछि दूधकोशी, नलगाढ, बूढीगण्डकीजस्ता जलाशययुक्त आयोजना बनाउने क्रममा रहेका छन्। सुब्बायामको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुल मिलाउन जलाशययुक्त प्रकृतिको तनहुँ आयोजनाको ठूलो योगदान र सहयोग रहने अपेक्षा गरिएको छ।

राजधानी

नेपालमा ग्रिन हाइड्रोजन उत्पादन सुरु

पानी र बिजुलीबाट पाँच सय रुपैयाँमा एक केजी ग्रिन हाइड्रोजन निकाल्न सकिने, त्यसबाट साना गाडी सय किलोमिटरसम्म गुड्ने

मिलन विश्वकर्मा / नयाँ पत्रिका

नेपालमा पहिलोपटक शतप्रतिशत स्वच्छ ऊर्जा अर्थात् ग्रिन हाइड्रोजन उत्पादन सुरु भएको छ। काठमाडौँ विश्वविद्यालय (केयू)को ग्रिन हाइड्रोजन ल्याबले अनुसन्धान प्रयोजनका लागि बनाएको धुलिलखेलस्थित स्टेसनबाट आइतबारदेखि ग्रिन हाइड्रोजन उत्पादन भएको हो। उत्पादनसँगै स्टेसनबाट ग्रिन हाइड्रोजनको भण्डारण र रिफ्यूइलड (हाइड्रोजन गाडीमा हाल्ने)समेत गर्न सकिन्छ। केयूले आइतबार नै उक्त प्लान्टबाट आफ्नै

पृष्ठ ११ मा क्रमशः

केयूको ग्रिन हाइड्रोजन ल्याबले अनुसन्धान प्रयोजनका लागि करिब डेढ करोड लगानीमा तयार पारेको धुलिलखेलस्थित स्टेसन

यो अवसर गुमाउनुहुन्न, लगानी सम्मेलनमै यसले प्राथमिकता पाउनुपर्छ

● **डा.डा. विराजसिंह थापा**, प्रमुख, हाइड्रोजन ल्याब, काठमाडौँ विश्वविद्यालय वास्तवमा नेपालमा समयमै जलविद्युतको विकास गर्न नसक्दा यसबाट पर्याप्त फाइदा लिन सकिँदैन। यद्यपि, यसमा अझै व्यावसायिक सम्भावना छ। तर, अर्थतन्त्र विकासका लागि 'हाइड्रोजन' नयाँ अवसरका रूपमा आएको छ। बढ्दो जलवायु परिवर्तनका कारण यसको व्यावसायिक सम्भावना उच्च छ। विश्वबजारमा यसको आवश्यकता बढ्दै छ, जुन ऊर्जाको उत्पादन नेपालमा पनि सम्भव छ। अर्थतन्त्र विकासका लागि यो एकदमै ठूलो अवसर हो। यसका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्न र परियोजना विकास गर्न ढिलाइ गर्नुहुँदैन। तत्काल राजनीतिक र नीतिगत तहबाट अघि बढ्नुपर्छ। लगानी सम्मेलनमै यसले प्राथमिकता पाउनुपर्छ।

दोस्रो जलाशययुक्त तनहुँ हाइड्रोको मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु'

मुख्य सुरुङबाट दुई सय १३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत भूमिगत विद्युत्गृहमा पानी खसाली विद्युत् उत्पादन गरिने आयोजनाको निर्माण असार ०८३ भित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य

मिलन विश्वकर्मा / नयाँ पत्रिका

निर्माणधीन एक सय ३० मेगावाटको जलाशययुक्त तनहुँ जलविद्युत आयोजनाको मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' (छिनोलिएको) भएको छ। ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ सचिव गोपालप्रसाद सिग्देल र नेपाल विद्युत प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक एवं तनहुँ हाइड्रोपावरका अध्यक्ष कुलमान विश्वकर्मा आइतबार संयुक्त रूपमा सिब द्वापार ब्रिस्केट गार्डि मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' गरेका हुन्। सरकारले तनहुँको कृषिड गाउँपालिका-१ र व्यास नगरपालिका-५ को सिमाना भएर बग्ने सेती नदीको पानीलाई प्रयोग गरेर एक सय ३० मेगावाट क्षमतामा जलाशययुक्त आयोजना बनाउँदै छ। आयोजनाको प्याकेज-२ अन्तर्गत यो सुरुङ बनेको हो। त्यसमा जलाशयको मुहान (इन्टेक)बाट सुरु भई पेनस्टक पाइप रहने स्थानसम्मको एक हजार चार सय ९३ मिटर सुरुङ बनाइएको हो। मुख्य सुरुङको व्यास ७.३ मिटर रहनेछ। अब मुख्य सुरुङको कन्क्रिट लाइनिङ गरिनेछ। मुख्य सुरुङबाट गएका पानीलाई दुई सय १३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत भूमिगत विद्युत्गृहमा खसाली विद्युत् उत्पादन गरिनेछ। आयोजनाको निर्माण असार ०८३ भित्र (सन् २०२६ मे) सम्पन्न गर्ने लक्ष्य छ।

सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' गर्न आयोजित समारोहमा सचिव सिग्देलले धेरै समयको अन्तर्लपिछ बन्न लागिरहेको जलाशययुक्त आयोजनाको हालको प्रगति सोचेभन्दा राम्रो रहेको बताए। 'कुलेखानीपिछ बन्न लागेको जलाशययुक्त आयोजनाको अनुभवले दुखकोशी, नल्गाढ, सुदीपण्डकोजीस्ता जलाशययुक्त आयोजना विकास गर्न थप विश्वास दिलाउँछ, आयोजना तोकिरहेको सम्बन्ध सम्पन्न हुनुपर्छ,' उनले भने। सुरुङपावको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुलन हटाउन जलाशययुक्त प्रस्तावको तनहुँ आयोजनाको दुनो बोधदान रहने उल्लेख गर्दै प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक सिग्देलले तोकिरहेको सम्बन्धमा आयोजना सम्पन्न गर्न सबै पक्ष जिम्मेवार हुनुपर्ने बताए। मुख्य बौध निर्माणका लागि नदी फर्काउने र मुख्य सुरुङ ब्रेक थ्रु गरी आयोजनाका मुख्य माइलस्टोनहरू पूरा भएका छन्। निर्माणधीन नदीको जलाशययुक्त आयोजना तोकिरहेको सम्बन्धमा सम्पन्न गर्न बौध निर्माणको कामलाई तीव्रता दिन सबै जिम्मेवार पक्ष लाग्नुपर्छ,' उनले भने। 'आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादनपिछ प्राप्त हुने बहाव र मादी नदीको पानीलाई प्रयोग गरी तल्लो तटीय क्षेत्रमा बनाइने एक सय २६ मेगावाटको तल्लो सेती जलविद्युत आयोजनाको निर्माण पनि छिट्टै अगाडि बढाइनेछ।'

आयोजनाको प्रवर्द्धक तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडका प्रबन्ध-सञ्चालक किरणप्रसाद श्रेष्ठ र आयोजनाका निर्माण प्रमुख शम्भुजी भण्डारीले निर्माण प्रगति, ब्योहीरहेका समसाल्यगत विषयमा जानकारी गराएका थिए। मुख्य संरचनालाई तीन प्याकेजमा विभाजन गरी काम अघि बढाइएको छ। निर्माणधीन आयोजनाको समग्र

ऊर्जासचिव गोपालप्रसाद सिग्देल भन्छन्-

धेरै समयको अन्तर्लपिछ बन्न लागिरहेको जलाशययुक्त आयोजनाको हालको प्रगति सोचेभन्दा राम्रो छ। कुलेखानीपिछ बन्न लागेको जलाशययुक्त आयोजनाको अनुभवले दुखकोशी, नल्गाढ, सुदीपण्डकोजीस्ता जलाशययुक्त आयोजना विकास गर्न थप विश्वास दिलाउँछ, आयोजना तोकिरहेको सम्बन्ध सम्पन्न हुनुपर्छ।

भौतिक प्रगति ५४ प्रतिशत रहेको छ। प्याकेज-१ अन्तर्गत मुख्य बौध निर्माणका लागि जग खन्ने र बौध निर्माण अवधिसम्मका लागि नदी फर्काउन करिब ४० मिटर अग्लो अस्थायी कन्क्रिट बौध (कफर ड्याम) निर्माण कार्य भइरहेको छ। आगामी असार दोस्रो साताभित्र जग खन्ने कार्य सम्पन्न गरी त्यसपिछ मुख्य बौधको जग निर्माण सुरु गर्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको छ। प्याकेज-१ को समग्र भौतिक प्रगति २९ प्रतिशत रहेको छ।

प्याकेज-१ अन्तर्गत एक सय ४० मिटर अग्लो बौध निर्माणका लागि सोड दा कप्रीसन, भित्तनाम-कालिका कन्स्ट्रक्सन नेपालको जेभीले गरिरहेको छ। आयोजनाको सुरुङ, विद्युत्गृह निर्माण र हाइड्रोमैकानिक तथा इलेक्ट्रोमैकानिकल उपकरण आपूर्ति, जडान तथा सञ्चालनगत प्याकेज-२ को निर्माण कार्य सित्तो हाइड्रो कप्रीसन, चीनले गरिरहेको छ।

भूमिगत विद्युत्गृह खन्ने कार्य सम्पन्न गरी कन्क्रिट ब्रिजज्याङ निर्माण, पेनस्टक तथा विद्युत्गृहमा रहेको उपकरण जडानगत कार्य भइरहेको छ। टेलिसे निर्माण सम्पन्न भएको छ। यस प्याकेजको समग्र भौतिक प्रगति करिब ५५ प्रतिशत छ।

प्याकेज-३ अन्तर्गत दमोलीबाट चितवनको भरतपुरसम्म दुई सय २० कर्भोको डबल सिंकेट प्रसागलाइन निर्माणका

कार्य केइसी इन्टरनेसनल लिमिटेड भारतले गरिरहेको छ। ३४.७ किमि प्रसागलाइनमा पर्ने ९४ वटा टावरकर्भो ७६ वटा टावरको जग हालिएको छ भने ६२ वटा टावर खडा गरिएको छ। यस प्याकेजको समग्र निर्माण प्रगति ७२ प्रतिशत रहेको छ।

आयोजनाको सामाजिक विकास कार्यक्रमअन्तर्गत तनहुँमा विद्युत्किरण गर्न नेपाल विद्युत प्राधिकरणको आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालयबाट तनहुँ प्राणिक विद्युत्किरण तथा वितरण प्रणाली सुदृढीकरण परियोजना सम्पन्न भएको छ। यसअन्तर्गत स्थानीय रूपमा विद्युत् आपूर्तिको लागि थिचिङ गाउँपालिका-४ र नदीपुर् गाउँपालिका-६ मा ३३/११ कर्भोका दुईवटा सबस्टेशन निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ।

उक्त सबस्टेशनसम्म विद्युत् पुऱ्याउनका लागि ३३ कर्भो लाइन निर्माण गरिएको छ। तनहुँ जिल्लाको विद्युत् आपूर्तिलाई पूर्णतः भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउन विभिन्न टाउँमा विभिन्न क्षमताका विद्युत् ट्रांसफर्मर जडान र ११ कर्भो लाइन निर्माण गरिएको छ।

सापुटाविक विकास कार्यक्रमअन्तर्गत आयोजना प्रभावित क्षेत्रहरूमा हालसम्म शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सडक, नदी तटबन्ध निर्माणगततकता गरी ५६ वटा परियोजना सम्पन्न भएका छन्। सातवटा परियोजना निर्माणधीन छन्। आयोजना प्रभावितहरूको जीविकोपार्जन तथा आब-आर्जन बृद्धिका लागि विभिन्न सीमाथलन तात्मा सञ्चालन गरिएको छ।

कम्पनीको पुँजी संचयन तथा वित्तीय व्यवस्थापन आयोजनाको कुल लागत (प्रसागलाइन, प्राणिक विद्युत्किरण तथा निर्माण अवधिको ब्याजसमेत) ५० करोड ५० लाख अघीको इलतका लागि बँडोबन्दी १५ करोड, जमान अन्तर्निष्ठ सहयोग निर्माण (जाडोको) १८ करोड ४० लाख, सुरोचिन्तन लगानी बँकले आठ करोड ५० लाख र नेपाल सरकार-नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले आठ करोड ६० लाख डलर ब्योरो गरी वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ।

तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको सुरुङ 'ब्रेक थ्रु'

नेपाल समाचारपत्र, काठमाडौं

निर्माणार्थी १४० मेगावाट क्षमताको जलाशययुक्त तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' (छिचोलिएको) भएको छ। ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ सचिव गोपालप्रसाद सिग्देल र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आइतबार संयुक्तरूपमा स्विच दबाएर विस्फोट गराएपछि मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' भएको हो।

आयोजना तनहुँ जिल्लाको ऋषिड गाउँपालिका-१ र व्यास नगरपालिका-५ को सीमाना भएर बग्ने सेती नदीमा आयोजना निर्माणार्थी छ।

आयोजनाको प्याकेज-२ अन्तर्गत जलाशयको मुहान (इनटेक)बाट सुरु भई पेनस्टक पाइप रहने स्थानसम्मको १४९३ मिटर लामो सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' भएको छ। मुख्य सुरुङको व्यास ७ दशमलव ४ मिटर रहनेछ। अब मुख्य सुरुङको कंक्रीट लाइनिङ गरिनेछ। मुख्य सुरुङबाट गएको पानीलाई २१३ मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत भूमिगत विद्युत्गृहमा खसाली विद्युत् उत्पादन गरिनेछ।

सुरुङ 'ब्रेक थ्रु' गर्न आयोजित समारोहमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ सचिव सिग्देलले धेरै समयको अन्तरालपछि बन्न लागि रहेको जलाशययुक्त आयोजनाको प्रगति आफूले सोचेभन्दा राम्रो रहेको र मुख्य बाँध निर्माण समयमै सम्पन्न गर्न सम्बन्धित सबैलाई आग्रह गर्नुभयो।

'कुलेखानीपछि बन्न लागेको जलाशययुक्त आयोजनाको अनुभवले दूधकोशी, नलगाड, बूढीगण्डकीजस्ता जलाशययुक्त आयोजना विकास गर्न निर्देशित र थप विश्वास दिलाउँछ, आयोजना तोकिएको समयमा सम्पन्न हुनुपर्छ,' उहाँले भन्नुभयो।

सुखेखामको विद्युत् माग र आपूर्तिको असन्तुल हटाउन जलाशययुक्त प्रकृतिको तनहुँ आयोजनाको ठूलो योगदान र सहयोग रहने उल्लेख गर्दै प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक घिसिङले तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न सबै पक्ष जिम्मेवार भएर लाग्नुपर्ने बताउनुभयो।

उहाँले आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादनपछि प्राप्त हुने बहाव र मादी नदीको पानीलाई

प्रयोग गरी तल्लो तटीय क्षेत्रमा विकास गर्न लागि १२६ मेगावाटको तल्लो सेती जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण पनि छिट्टै अगाडि बढाउने बताउनुभयो।

त्यस्तै, आयोजनाको प्रवर्द्धक तनहुँ हाइड्रोपावरका प्रबन्ध-सञ्चालक किरणकुमार श्रेष्ठ र आयोजनाका निमित्त प्रमुख श्यामजी भण्डारीले निर्माण प्रगति, बेहोरिरहेका समस्यालगायत विषयमा जानकारी गराउनुभएको थियो।

जडान तथा सञ्चालनलगायत प्याकेज-२को निर्माण कार्य सिनोहाइड्रो कर्पोरसन, चीनले गरिरहेको छ। भूमिगत विद्युत्गृह खन्ने कार्य सम्पन्न गरी कन्क्रिट स्विच यार्ड निर्माण, पेनस्टक तथा विद्युत्गृहमा रहने उपकरण जडानलगायत कार्य भइरहेका छन्। यस प्याकेजको समग्र भौतिक प्रगति करिब ५५ प्रतिशत छ।

प्याकेज-३ अन्तर्गत दमौलीबाट चितवनको भरतपुरसम्म २२० किलोमीटर डबल

मुख्य संरचनालाई तीन प्याकेजमा विभाजन गरी निर्माणार्थी आयोजनाको समग्र भौतिक प्रगति ५४ प्रतिशत देखाइएको छ। समग्र निर्माण २०८३ असारभित्र सक्ने लक्ष्य राखिएको छ। प्याकेज-१ अन्तर्गत मुख्य बाँध निर्माणका लागि जग खन्ने र बाँध निर्माण अवधिसम्मका लागि नदी फर्काउनका करिब ४० मिटर अग्लो अस्थायी कंक्रीट बाँध निर्माण कार्य धमाधम भइरहेको छ। आगामी असार दोस्रो साताभित्र जग खन्ने कार्य सम्पन्न गरी त्यसपछि मुख्य बाँधको जग निर्माण शुरू गर्ने लक्ष्यका साथ काम भइरहेको छ। प्याकेज-१को समग्र भौतिक प्रगति २९ प्रतिशत छ।

प्याकेज-१ अन्तर्गत १४० मिटर अग्लो बाँध निर्माणका लागि सोड दा कर्पोरसन, भियतनाम-कालिका कन्स्ट्रक्सन प्रा. लि. नेपाल जेभी रहेको छ।

आयोजनाको सुरुङ, विद्युत्गृह निर्माण र हाइड्रो मेकानिकल तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण आपूर्ति,

सर्किट प्रसारण लाइन निर्माणका केईसी. इन्टरनेसनल लिमिटेड, भारतले गरिरहेको छ। ३४ दशमलव ७ किलोमिटर प्रसारण लाइनमा पर्ने १४ वटा टावरमध्ये ७६ वटा टावरको जग हालिएको छ भने ६२ वटा टावर खडा गरिएको छ। यस प्याकेजको समग्र निर्माण प्रगति ७२ प्रतिशत छ।

आयोजनाको सामाजिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत तनहुँ जिल्लामा विद्युतीकरणका लागि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालयमार्फत तनहुँ ग्रामीण विद्युतीकरण तथा वितरण प्रणाली सुदृढीकरण परियोजना सम्पन्न भएको छ।

विद्युतीकरण तथा निर्माण अवधिको व्याजसमेत ५० करोड ५० लाख अमेरिकी डलर एडीबीले १५ करोड, जापान अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोग (जाईका)ले १८ करोड ४० लाख, युरोपियन लगानी बैंकले ८ करोड ५० लाख र प्राधिकरणले ८ करोड ६० लाख डलर व्योहोर्ने गरी वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ।